

FUTURE CITY FESTIVAL

BELEEF DE STAD VAN DE TOEKOMST!

Future City Festival
5, 6 en 7 oktober
Gele Rijders Plein, Arnhem

www.futurecityfestival.nl

Energie

made in

Arnhem

Arnhem Millennium-gemeente

In het jaar 2000 zijn door de VN afspraken gemaakt om armoede te bestrijden. Om deze doelen vóór 2015 te halen, startte de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) in 2007 de campagne 'Millennium Gemeente'. Intussen zijn er al meer dan 100 Millennium Gemeenten, Arnhem is daar één van. Arnhem concentreert zich op doel 7 'er leven meer mensen in een duurzame samenleving' en doel 8 'het bevorderen van een eerlijke handel en schuldenverlichting'.

www.millenniumgemeente.nl
www.arnhem.nl/energie

Wethouder Margreet van Gastel:

Beleef de stad van de toekomst!

Zou u graag een kijkje in de toekomst willen nemen? Ik ook, maar voorlopig is dat buiten ons bereik. Wel denken we met z'n allen hard na over de toekomst. En zetten we ons in voor een leefbare wereld voor onze kinderen en kleinkinderen. We werken hard aan de beste scenario's voor Arnhem. Samen met ruim 80 partners maken we meters op het gebied van innovatie, energie- en milieutechnologie, energiebesparing en het stimuleren van het toepassen van hernieuwbare energiebronnen. Ook is Arnhem Millennium- en Fairtradegemeente: we werken aan een duurzame en eerlijke samenleving. We boeken belangrijke vooruitgang. Voor nu en de toekomst. We mobiliseren de 'energie' in de stad door coalities te smeden, convenanten te sluiten en vooral te profiteren van elkaars sterke punten.

In het weekend van 4, 5, 6 en 7 oktober kunnen alle Arnhemmers de toekomstscenario's zien en beleven op het grote Future City Festival op het Gele Rijders Plein. Er zijn lezingen, presentaties, workshops en (kinder)activiteiten over de mogelijkheden en verandering rondom energie, voedsel en vervoer. Dit grote stadsfestival opent met de prijs voor het beste ontwerp voor de toekomst. Jonge professionele ontwerperteams uit Nederland en België gingen aan de slag vanuit de gedachte dat fossiele bronnen opraken, grote energiebedrijven ouderwets zijn en Arnhemmers het heft zelf in handen nemen. Vanuit disciplines als technologie, sociologie, kunst, architectuur en landbouw is een nieuw energetisch panorama van Arnhem ontworpen.

De ontwerperteams hebben de afgelopen maanden hard gewerkt aan de visualisatie en ik kan u verklappen dat dit tot spannende resultaten heeft geleid. In deze krant leest u meer over de teams en activiteiten op het festival. Op de middenpagina's vindt u het programma en een plattegrond met de deelnemers.

Ik wens u veel leesplezier en we zien elkaar in oktober op het Gele Rijders Plein.

Margreet van Gastel
 Wethouder Milieu c.a.

Future City Festival

Kom in het weekend van 5, 6 en 7 oktober 2012 naar het Gele Rijders Plein. Het programma van het Future City Festival vindt u in het midden van de krant.

www.futurecityfestival.nl

Programma Energie made in [Arnhem]

Het programma Energie made in [Arnhem] bestaat uit meerdere programmalijnen die elkaar beïnvloeden en overlappen.

pen. Samen vormen ze de driehoek people, planet en profit. Kenmerkend voor het programma is dat er nadrukkelijk gekeken wordt naar de onderlinge samenhang: waar liggen de verbanden en waar kunnen we versterken en versnellen? Energie made in [Arnhem] is een dynamisch programma; continu dienen nieuwe projecten en acties zich aan. Die nieuwe projecten moeten bijdragen aan onze doelstellingen en worden gewogen op realiteitswaarde.

Op www.arnhem.nl/energie vindt u meer informatie en kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief. Ook is er een actieve LinkedIn-groep, die open staat voor iedereen die anderen wil informeren over duurzame activiteiten. Doe mee!

FUTURE CITY FESTIVAL

BELEEF DE STAD VAN DE TOEKOMST

De tentoonstelling Stadsvisioenen is onderdeel van het Future City Festival. Op 5, 6 en 7 oktober kan iedereen een stap in de stad van de toekomst zetten. Het Gele Rijders Plein in het centrum van Arnhem is tijdelijk omgebouwd tot toekomststad. Kijk uw ogen uit en beleef hoe onze toekomst in Arnhem er uit kan zien.

Het festival is gratis toegankelijk en biedt verrassende kijkjes in de stad van 2050. Futuristisch eten proeven, proefritjes maken in elektrische auto's, een eigen (LEGO-)stad bouwen en nog veel meer. Ook zijn er inspirerende lezingen en workshops te volgen.

VPRO met Bottom Up

De VPRO organiseert op zaterdag het programma Bottom Up, waar 'initiatieven met toekomstmuziek' centraal staat. Een echt stadsfestival voor en over de stad. Mis het niet!

www.futurecityfestival.nl

Stadsjury gezocht!

De stadsjury, bestaande uit maximaal honderd stadsbewoners, kiest op 3 oktober tijdens een besloten bijeenkomst het favoriete stadsontwerp op basis van de publiekspresentaties. De stemming bepaalt de nummers 1, 2 en 3. Lijkt het u leuk om een stem uit te brengen? Er zijn nog plaatsen over, dus meld u aan via arnhemenergiestad@arnhem.nl.

Ontwerpwedstrijd 'Arnhem in 2050'

Professionele ontwerpteam van architecten, ecologen, kunstenaars en studenten deden de afgelopen maanden mee aan een ontwerpwedstrijd voor een duurzaam Arnhem in 2050. De ontwerpen voor deze wedstrijd, genaamd **Energetic City 2050**, kunt u begin oktober bewonderen tijdens het Future City Festival op het Gele Rijders Plein. De winnaars van de wedstrijd worden op donderdagavond 4 oktober bekendgemaakt en gehuldigd. Daarbij bent u van harte welkom!

De naam **Energetic City 2050** komt niet zomaar uit de lucht vallen. Het doel van de wedstrijd was het ontwerpen van een nieuw, zogenoemd 'energiepanorama' voor de stad van de toekomst. In 2050 zetten we ouderwetse, milieuvriendelijke fossiele bronnen en energiereuzen niet meer in. Dat heeft zeker invloed op de inrichting van de stad en het leven van haar inwoners. Vanuit deze gedachte zijn veel scenario's te bedenken. En dat is precies wat de ontwerpteam hebben gedaan!

Hoofddrol voor stadsbewoners

De ontworpen stad is een virtueel Arnhem in 2050, een stad die op weg naar 2050 op energiegebied zelfstandig is geworden. In de ontwerpopdracht spelen stadsbewoners de hoofddrol. Zij nemen het heft in eigen hand en organiseren op vindingrijke wijze hun eigen energievoorzieningen. Denk daarbij aan andere onder druk staande systemen die nauw verbonden zijn met energie, zoals mobiliteit, voedsel, water, grondstoffen en gemeenschapssin.

Winnend ontwerp

Uit alle inzendingen kiest een deskundige jury, bestaande uit professionals, partners van **Energie made in [Arnhem]** en een

grote groep inwoners, het winnende stadsontwerp. De jury beoordeelt de ruimtelijke, sociale, organisatorische, technische, economische, politiek-bestuurlijke en bouwkundige innovaties. Niet alleen op papier, maar ook op basis van onder andere de publiekspresentaties van de teams. Het winnende team wordt op donderdagavond 4 oktober bekendgemaakt tijdens de officiële opening van de tentoonstelling Stadsvisioenen en het Future City Festival op het Gele Rijders Plein.

www.energeticcity2050.nl

Energetic City 2050

De organisatie van de ontwerpwedstrijd is in handen van **Alliander** en **Energie made in [Arnhem]**.

www.energeticcity2050.nl en #EC2050 op Twitter

FUTURE CITY FESTIVAL

BELEEF DE STAD VAN DE TOEKOMST!

Als we nadenken over de toekomst dan willen we de kinderen er bij betrekken! Tijdens het Future City Festival is er voor hen veel te doen op het Gele Rijders Plein. Verschillende scholen doen op vrijdag 5 oktober al mee met de activiteiten. Maar iederéén is welkom en ook in het weekend is er voor de jeugd genoeg te beleven. Jij komt toch ook?!

Burgers' Zoo tekenwedstrijd:

Planten en dieren passen zich goed aan hun leefomgeving en bijkomende situaties aan. Wetenschappers kunnen zeker nog veel leren van dieren en planten. Burgers' Zoo brengt dit tijdens het Future City Festival onder de aandacht met een leuke tekenwedstrijd en een handig informatiebord.

Uitvindingen

Wetenschappers en technici keken altijd al naar dieren en planten om zelf op goede ideeën te komen. Leonardo da Vinci tekende bijvoorbeeld meer dan 500 jaar geleden een soort vliegtuig die veel leek op een vogel. Een moderne ontwikkeling is het namaken van de structuur van haaienhuid voor zwempakken, waardoor zwemmers nog sneller kunnen zwemmen!

Uitvinding van de toekomst

Welke vormen, lichaamsdelen, structuren of andere kenmerken van een dier- of plantensoort gebruik jij in 2050 voor een uitvinding? Laat het zien in een tekening of collage op papier (niet groter dan A3-formaat). Vermeld op de achterkant van je tekening je naam, adres, leeftijd en e-mail!

Inspiratie nodig? Kijk op het Burgers' Zoo informatiepaneel bij Het Talentum tijdens het Future City Festival of neem een kijkje bij Burgers' Zoo.

Kinderactiviteiten

Op 5, 6 en 7 oktober zijn er op het Gele Rijders Plein veel leuke en inspirerende activiteiten voor kinderen. We willen hen graag bij het festival betrekken, want zij zijn tenslotte onze toekomst! Verschillende scholen namen deel aan het voorbereidend programma en presenteren op het Future City Festival de resultaten. Spannend!

5 oktober

Wedstrijd 'bouw je eigen duurzame auto'

Vijf groep 7-klassen laten op 5 oktober hun eerder gebouwde duurzame voertuig zien en racen tegen elkaar. De klas die de meeste meters maakt wint en ontvangt de HAN automotive prijs. We zijn benieuwd naar de creatieve ontwerpen.

Je eigen verrekijker maken met behulp van de SKAR.

5, 6 en 7 oktober

Toekomstig Arnhem van LEGO

Kinderen bouwen in kleine groepjes met LEGOstenen hun eigen Arnhem in 2050. Kom ook en doe mee!

Het Talentum

In Het Talentum op het Gele Rijders Plein krijgt de jeugd van 8 t/m 14 jaar via gesponsorde panelen te zien dat techniek overal is en zelfs leuk kan zijn!

Burgers' Zoo tekenwedstrijd

Voor de tekenwedstrijd van Burgers' Zoo kun je een ontwerp maken van een technisch voorwerp dat in 2050 is aangepast aan de natuur of andersom! Wat heb jij voor ons in petto?

Lanceer een raket

Samen met Technoplanet een echte raket bouwen en lanceren? Kom langs en doe mee.

Bouw een waterrad

Kan dat? Een waterrad van LEGO bouwen? Met de hulp van het Watermuseum gaat dit zeker lukken.

Tentoonstelling 'Arnhem 2050' van Arentheem, Beekdal (ism Focus Filmtheater) en Montessori College

Docenten en leerlingen geven tekst en uitleg bij de werkstukken.

Ontwerplessen

Vierdejaars havo- en vwo-scholieren van het Thomas a Kempis, Montessori College en het Beekdal Lyceum hebben een uitdagend ontwerp van 'een energetisch Arnhem in de toekomst' gemaakt. Of het een film, een voorwerp of een voertuig is geworden, dat was aan de leerlingen zelf! De beste ontwerpen worden tentoongesteld op het festival.

Inleveren en winnen

Zorg dat je uitvinding uiterlijk 10 oktober is afgegeven bij de receptie van het Stadskantoor van de gemeente Arnhem (Eusebiusbuitensingel 53) of is verstuurd (gemeente Arnhem, Projectmanagementbureau, t.a.v. Wilma Pappelendam, Postbus 9200, 6800 HA Arnhem).

Je mag je creatieve uitvinding ook tijdens de festivaldagen inleveren bij het Burgers' Zoo informatiebord.

De winnaar krijgt een VIP-familie arrangement voor een gezellig uitje in Burgers' Zoo en krijgt hierover via de mail bericht. Ook wordt de uitslag vermeld in de Arnhemse Koerier.

Eten speelt een belangrijke rol in ons leven en in onze toekomst. Toch realiseren we ons vaak niet waar ons eten vandaan komt en wat het

aan inspanning, geld en andere zaken kost voor dat het op ons bord ligt. Daarom is het goed als we de relatie met ons voedsel weer herstellen.

Ons uitgangspunt? Producten uit de streek. Op het festival vertellen verschillende mensen hun verhaal over de toekomst van ons voedsel.

waar stad en platteland samenkomen

Dynamic Food is een rondreizend eetcafé, waarin initiatiefneemster Annelou van Griensven samenwerkt met boeren uit de omgeving. Stadsbewoners krijgen zo de kans om lokale producten te ontdekken. In iedere stad dus een andere menukaart! Alleen het bijzondere interieur reist met Annelou mee van stad naar stad.

"Mijn zogenaamde pop-up eetcafé vestigt zich in leegstaande panden in Nederlandse steden. Ik ben afhankelijk van de voorzieningen in die panden", vertelt Annelou. "Daarom zijn de zwarte kratten die boeren gebruiken om hun producten te vervoeren perfect voor mijn interieur. En het staat nog leuk ook!"

Lokale lekkernijen

Dynamic Food is vorig jaar gestart in Eindhoven, tijdens de Dutch Design Week. Vanaf 30 augustus gingen de deuren van het eetcafé (na een zomerstop) weer open aan de Turfstraat in Arnhem. Welke lokale lekkernijen kunnen de inwoners van Arnhem op de menukaart verwachten? "In Arnhem mag een heerlijke appeltaart natuurlijk niet ontbreken. Ook zijn de lekkere fruitsappen van Oregional een aanrader. Deze coöperatie werkt samen met lokale boeren en kijkt met hen hoe ze nieuwe producten kunnen ontwikkelen. Zoals de fruitsappen."

Verse, smakvolle producten zijn dichtbij

Stichting Landwaard zet zich in voor duurzame regionale plattelandontwikkeling, voedselproductie en -consumptie. Dat betekent dat de producten van de boeren uit de streek zo veel mogelijk in die streek blijven. Annette Weeda, projectleider kwaliteit en gezondheid, vertelt wat Stichting Landwaard doet om dit doel te bereiken.

Regionale producten kopen

"We willen mensen stimuleren om verse, smakvolle, regionale producten te consumeren. Daarvoor werken we samen met andere regionale partijen, zoals de gemeente Arnhem, Oregional en Casa. Oregional heeft sinds kort een marktkraam en staat bijvoorbeeld op de Sonsbeekmarkt in het Sonsbeekpark met vers fruit en smoothies. Ook via de webshop van Oregional en bij verschillende boerderijwinkels, zoals de Woerd in Ressen, kunnen mensen regionale producten kopen."

www.oregional.nl

Plattelandsleven

"We hopen horeca en andere bedrijven warm te maken voor het op de kaart zetten van regionaal voedsel. De Arnhemse zorginstellingen Insula Dei en Pleyade gebruiken bijvoorbeeld al regionale producten. Samen met deze instellingen organiseren we daarnaast af en toe een uitstapje naar betrokken boerenbedrijven. Bewoners van Insula Dei bezochten deze zomer onder andere Natuurkoeien uit Aerdrt en tomatenbedrijf Gerichhausen uit Huissen. Zo komen de bewoners op een andere manier in aanraking met streekproducten en beleven ze het plattelandsleven."

Future City Festival

Tijdens het Future City Festival maken bezoekers kennis met

de innovatieve projecten van Stichting Landwaard. "We laten ze de heerlijke smaken van voedsel uit eigen streek ervaren. Daarnaast is het voor ons een moment om te horen wat er allemaal leeft en waar mensen zich op het gebied van voedsel mee bezighouden." Mensen kunnen ook al ideeën sturen via de LinkedIn-groep 'Landwaard Denktank'. "Hier bespreken we onze projecten en vragen we feedback op onze initiatieven. Erg waardevol!"

www.landwaard.eu

De hongerige stad

De Britse architecte Carolyn Steel is gefascineerd door de sterke band tussen stad en voedsel. In haar boek 'De hongerige stad' legt ze uit waarom die band zo belangrijk is en waarom we die moeten herstellen.

www.dehongerigestad.nl

Dynamic Food op Future City Festival

In het eetcafé vinden ook lezingen en programma-avonden plaats, in samenwerking met organisaties die hun discipline combineren met de voedselindustrie. Eén van de programma-avonden vindt plaats tijdens het Future City Festival. "Op het festival vertellen meerdere sprekers over de toekomst van voedsel. Festivalgangers kunnen deze toekomstvisie ook ervaren met lekkere streekproducten en drankjes.

www.casa-arnhem.nl

www.dynamicfood.nl

Casa organiseert interessante lezingen over voedsel en stadslandbouw. Voor het programma, zie www.casa-arnhem.nl.

Fairtrade Week 2012

van 25 oktober tot en met 4 november

Sinds januari 2011 is Arnhem een 'Fairtrade gemeente'. Arnhem voldoet aan de eisen voor promotie, verkrijgbaarheid en gebruik van fairtrade producten. Fairtrade is één van de millenniumdoelen van de VN waar de gemeente Arnhem zich voor inzet.

Bijdragen aan eerlijke handel

Fairtrade, ofwel 'eerlijke handel', is helaas niet vanzelfsprekend. Kinderarbeid, te lange werkdagen, lage salarissen en gevaarlijke omstandigheden zijn in veel ontwikkelingslanden nog steeds niet uit het werklevens verdwenen. Fairtrade is in het leven geroepen om die werkomstandigheden te verbeteren. Door iets meer te betalen voor fairtrade producten, dragen we met z'n allen bij aan gezondere werkomstandigheden en hogere salarissen. Fairtrade producten zijn op een eerlijke manier geproduceerd, met aandacht voor het milieu en de werksituatie van werknemers. Alle fairtrade producten zijn te herkennen aan het keurmerk 'Max Havelaar'.

Acties voor fairtrade

In bijna alle Arnhemse supermarkten liggen eerlijke producten, biologisch en fairtrade. Vraag hiernaar in uw eigen supermarkt. Ieder jaar wordt geteld hoeveel fairtrade producten er in de supermarkten liggen. We hopen dat dit er ook in Arnhem steeds meer worden! Ook organiseren we allerlei acties om fairtrade meer bekendheid te geven, bijvoorbeeld tijdens de Fairtrade-week van 25 oktober tot en met 4 november. Erg belangrijk, want zeg nou zelf... Alle producten moeten toch fair zijn?!

www.fairtradearnhem.nl

www.arnhemwereldwinkels.nl

www.fairtrade.nl

Puur genieten tijdens Puur Restaurant Week

Van 22 tot en met 28 oktober vindt de Puur Restaurant Week plaats. Tijdens deze week geniet u van een 'puur menu' bij restaurants in heel Nederland, ook in Arnhem! Bij diverse restaurants staat een (h)eerlijk 3-gangen menu op de kaart, waarbij biologische, fairtrade en duurzame producten worden gebruikt.

Elk deelnemend restaurant stelt een eigen 3-gangen 'puur menu' samen. Een aantal restaurants biedt dit menu zelfs tegen een speciale actieprijs aan. Smakelijk eten!

www.puurrestaurantweek.nl

Pure adresjes in Arnhem

Op zoek naar een (h)eerlijk restaurant in Arnhem? 'Puur! uit eten' is dé culinair gids van Nederland en geeft een overzicht van restaurants die hun gerechten maken van biologische, fairtrade en duurzame producten. Pure adresjes in Arnhem zijn onder meer Dining56, Groot Warnsborn, Urban Chef, de Witte Watermolen en de Sonsbeekmarkt. Vraag bij het restaurant naar het 'puur menu' en geniet van eerlijk eten. Reserveren kan via www.puuruiteten.nl.

Gerecht met goed verhaal

Eerlijke ingrediënten winnen aan populariteit in de horeca. Ramon Beuk, ambassadeur van de Puur Restaurant Week, legt uit waarom: "Een gerecht met een goed verhaal smaakt beter. Niet alleen omdat het beter voelt, maar ook omdat de herkomst van ingrediënten bepalend is voor de kwaliteit." De beste ingrediënten, op een eerlijke wijze bereid. Goed voor mens, dier, milieu en vooral erg lekker!

PUUR ETEN

**KOM EENS
UIT DE
KEUKENKAST**

Loesje

www.loesje.nl/puur

Eerlijk ontbijt voor verzorgers Burgers' Zoo

Op zaterdag 12 mei was het World Fairtrade Day, een dag waar ook Arnhem bij stilstond. Dit jaar werden de verzorgers van de giraffen in Burgers' Zoo in het zonnetje gezet. Ze genoten van een ontbijt met (h)eerlijke fairtrade producten. Koffie, vruchtensappen, broodbeleg en nog veel meer. Niet alleen de verzorgers genoten van het ontbijtje. Ook de giraffen zelf pikten een broodje mee. fairtrade.dutchwave.com
www.wftday.org

Het eerste weekend van oktober staat het Gele Rijders Plein in het teken van energie, voedsel en onze toekomst. Een bruisend Future City Festival door en voor Arnhemmers. Op de volgende twee pagina's vindt u het festivalprogramma. U komt toch ook?!

www.futurecityfestival.nl

De Mir, trefpunt

Centraal verzamelpunt op het Gele Rijders Plein is de MIR van kunstenaar Alphons ter Avest. Een uitklapbaar ruimtestation dat zelf energie opwekt. Ook andere aanwezige kunstenaars laten zich inspireren door energie. Op deze pagina een klein voorproefje.

Rituele kunst in duurzame kwesties Bezoekers belangrijk

"Samen met mijn compagnon werk ik onder de naam Studio Ritual Art. Ik maak rituele kunst: kunst die mensen zelf ervaren om een vraag of dilemma betekenis te geven", aldus Ida van der Lee, beeldend kunstenaar in de rituele kunst. Ze vertelt over haar connectie met duurzaamheid en Energetic City 2050.

Creatief met duurzaamheid

"Ik heb een kringloopatelier opgezet in Deventer waar we aan de slag gaan met de spullen die ingezameld worden. We putten uit een soort alternatieve doe-het-zelf-winkel en transformeren waardeloze spullen naar waardevolle spullen. Het gaat om eindeloze creativiteit." Daarnaast hecht Ida belang aan sociale duurzaamheid. "Mensen die ons zijn ontvallen nemen hun ge-

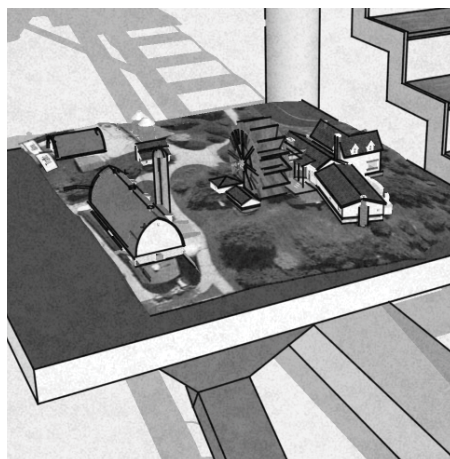
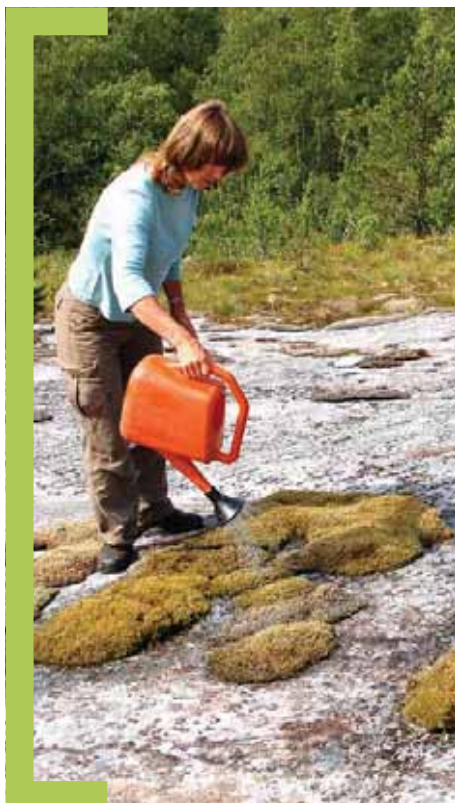
dachtegoed, inspiratie en verhalen mee het graf in. Door eens per jaar met Allerzielen een bijeenkomst met rituele kunst te organiseren, houd je ze levend. Dat noem ik sociale duurzaamheid. Niet duurzaam in materie, maar in gedachtegoed."

Mooie ervaringen delen

Het ontwerp voor Energetic City 2050 zit in de broedfase.

"Mijn compagnon en ik ontwerpen een energiecoöperatie waarin iedereen een rol speelt. Energie ruilen en recyclen; de mens is een energiebron. Bij een belangrijke, mooie of zelfs negatieve ervaring kunnen de energiegegevens van iemand gedeeld worden met anderen. We willen mensen die op het festival langskomen een riem omdoen met daaraan een stekker, een soort staart. Als je een mooie ervaring wilt downloaden of delen, steek je de stekker in het stopcontact. Zo willen we mensen bewust maken van hun spirituele energievermogens. Je geeft constant energie door. Daar willen we mensen op een speelse manier over na laten denken."

www.studioritualart.nl

"Ik heb twee jaar geleden een stroomhuis gemaakt, waarbij het gewicht van bezoekers voor stroom zorgde. Voor Energetic City 2050 maakte ik een werk waar de bezoekers weer een bescheiden, maar belangrijke rol spelen", vertelt Robbert van der Horst. Hij is beeldend kunstenaar, radiomaker en schepper van vluchtige bouwwerken.

Idyllische wereld

Robbert zoekt antwoorden op energievraagstukken. Dat maakt hem een uitstekende kandidaat voor Energetic City. "Mijn project CATALYST is een installatie voor buiten. Een meters-hoge constructie, met daarin een grote zandloper waar een

heel klein straatje zand uitkomt. Dit zand drijft een waterrad aan waardoor een mechanische wereld in beweging blijft. Een idyllische wereld met mensen, dieren, wuivend graan en nuttige machines." Onder de zandloper staan emmers. "Een volle emmer kunt u via de trap meenemen naar boven en het zand in de zandloper gieten. Zo houden we samen een kleine wereld in stand."

www.doublebe.home.xs4all.nl

FUTURE CITY FESTIVAL

BELEEF DE STAD VAN DE TOEKOMST!

5-6-7
OKTOBER
ARNHEM

PLATTEGROND

GELE RIJDEURS PLEIN, ARNHEM

MIR
Deze futuristische tent zit drie dagen boordevol lezingen, workshops, DJ's en borrels van onder andere CASA en de VPRO!

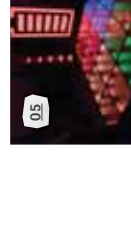
SOLAR BOAT
In de AKU fontein ligt een boot op zonne-energie. Deze boot heeft meegedaan aan de World Cup for Solar Powered Boats.

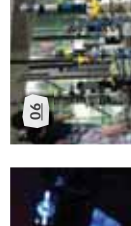
CATALYST
Werk van kunstenaar Robbert van der Horst. Zet een miniatuurstad in beweging!

FUTURE FOOD
Durf jij futuristisch te eten? Proef van Energetic City 2050. Laat je inspireren door jonge ontwerpers en maak je eigen stadsvisioen in het toekomststapeltje. Durf te dromen en maak kans op een iPad!

SUSTAINABLE DANCE FLOOR
Wek energie op terwijl je helemaal los gaat op deze LED dansvloer in de MIKI!

LEGO CITY
Bouw zelf de stad van de toekomst! Kinderen bouwen onder leiding van professionele architecten met LEGO aan een miniatuur stad.

SOLAR CARPORT
Parkeer je elektrische auto in een duurzame carport van zonnepanelen en laden maar!

TIME TRAVEL
Maak een korte reis door de stad van de toekomst en ontdek alles over het nieuwe rijden. Van elektrische race-auto's tot afvalperswagens op groengas.

TENTOONSTELLING ARNHEM 2050
Zie toekomstige Arnhem door de ogen van meer dan 500 scholieren.

STADSVISIOENEN
Bekijk de expo "Stadsvisioenen" van Energetic City 2050. Laat je inspireren door jonge ontwerpers en maak je eigen stadsvisioen in het toekomststapeltje. Durf te dromen en maak kans op een iPad!

FUTURE CITY
Een kleine stad van de toekomst waar huisjes hun eigen energie opwekken en inwoners rijden in futuristische voertuigen.

KINDERACTIVITEITEN
Bouw een raket met Technoplanet of een waterbad van LEGO met het Watermuseum.

alltander

Energie

made in [Arnhem]

BEKIJK HET HELE PROGRAMMA OP WWW.FUTURECITYFESTIVAL.NL – TOEGANG GRATIS

Groengas rijden

Wat houdt rijden op groengas eigenlijk in? Groengas wordt onder andere gemaakt uit het GFT-afval dat de inwoners van Arnhem gescheiden aanleveren. Mest, gras en ander plantaardig of dierlijk afval kunnen ook worden omgezet in groengas. Dit gas wordt vervolgens vervoerd naar de tankstations. Dankzij een groengas-certificaat bij tankstations weet u waar u groen kunt tanken. Het mooie van groengas is dat u op uw eigen afval rijdt én dat het niets bijdraagt aan de klimaatproblemen. Groengas is schoner, dus beter voor uw gezondheid. De Stadsregio Arnhem Nijmegen subsidieert de aanschaf van Groengas auto's! En eind 2012 hebt u in een oogwenk met het nieuwe rekenmodel uw terugverdientijd berekend.

www.arnhem.nl/energie

Schoner rijden in Arnhem

Arnhem boekte het afgelopen jaar veel vooruitgang op het gebied van schoner rijden. Vooral de mogelijkheden voor elektrisch rijden zijn beter geworden én er rijden nu veel meer groengas voertuigen rond van voorheen. Maar het einde is nog niet in zicht! Voor eind 2012 wil Arnhem in plaats van dieselbussen, naast de bekende trolleybussen, alleen nog maar groengas bussen hebben. Deze groengas bussen blijven in ieder geval tot 2023 in gebruik. Intussen wordt ook hard gewerkt aan waterstof-elektrische bussen met Energie made in [Arnhem].

De toekomst: waterstof-elektrisch rijden

Een andere vorm van elektrisch rijden is waterstof-elektrisch. Een waterstofauto heeft een elektromotor en een accu, maar kan op een volle tank veel verder rijden dan een 100% elektrische auto. Waterstof wordt via een brandstofcel omgezet in elektriciteit. Deze elektriciteit gaat direct naar de accu, die zo tijdens het rijden weer oploopt. We willen Nederland en Europa graag laten zien dat het kan: er komt minimaal één buslijn in Arnhem met alleen waterstof-elektrische bussen!

www.fuelswitch.nl

Hydrogen electric mobility

made in [Arnhem]

Omgekeerd inzamelen voor groengas

Het GFT-afval, de basis voor groengas wordt door de inwoners van Arnhem zelf geleverd. Om het scheiden van huishoudelijk afval te verbeteren is het systeem van omgekeerd inzamelen geïntroduceerd. Hierdoor wordt het aanbieden van herbruikbaar afval, zoals plastic, GFT en papier eenvoudiger, terwijl het meer moeite kost om van je restafval af te komen. Omgekeerd inzamelen staat beschreven in het Afvalplan 2012-2020 op www.arnhem.nl. Op deze manier betaalt de vervuiler en heeft u zelf invloed op uw kosten.

Laadpalen najaar 2012

Elektrisch rijden

Doet de gemeente Arnhem eigenlijk wel genoeg aan het stimuleren van elektrisch rijden? Wij vinden van wel! Dit najaar staan er in Arnhem maar liefst 26 laadpalen voor elektrische auto's. Daarbij hebben we nog steeds laadpunten voor elektrische fietsen en scooters bij bewaakte fietsenstallingen. Tot 1 oktober 2013 geven Arnhem en Nijmegen tot € 750 subsidie op de aanschaf van nieuwe e-scooters.

Arnhemse senioren en minima energiewegwijs

Er valt nog veel te besparen op energiegebied. Dat kan door het energieverbruik in en om het huis te verminderen, maar ook door bijvoorbeeld gebruik te maken van collectieve energie-inkoopaanbiedingen via internet. Veel senioren weten hier niet of te weinig van af, terwijl ze veel voordelen van deze acties kunnen hebben. Dat geldt ook voor mensen met een laag inkomen, die de alsmaar stijgende energieprijzen flink in de portemonnee voelen.

Arnhem helpt

De gemeente Arnhem wil kwetsbare doelgroepen, zoals senioren en minima, helpen door hen wegwijs maken in de berg aan informatie die bestaat over mogelijkheden om energie te besparen. Medewerkers van de Formulierenbrigade en seniorenadviseurs bezoeken huishoudens die meer willen weten over energiebesparing of hulp nodig hebben bij het invullen van formulieren. Samen bekijken ze hoe het huishouden geld kan besparen. Wat zijn de vaste lasten voor gas, water en elektriciteit? En belangrijker, hoe kan dit bedrag omlaag?

Eenvoudige maatregelen

Eenvoudige en snel toepasbare maatregelen om energie (en

dus kosten) te besparen staan ook in de informatiefolder. De informatiefolder bevat daarnaast een overzicht van handige websites over energiebewustwording en energievergelijking. Vraag de folder op via de Formulierenbrigade of de seniorenadviseurs.

Geïnteresseerd?

Maak een afspraak met een seniorenadviseur van de gemeente Arnhem: 0900 - 1809 (lokaal tarief). Of maak een afspraak met de Formulierenbrigade via 026 - 31 27 966 of op www.rijnstad.nl/formulierenbrigade.

Energiebesparing

Simpelweg minder energie gebruiken is de eerste en vaak makkelijkste stap om CO²-uitstoot tegen te gaan. Onze energievoorziening is gebaseerd op fossiele brandstoffen; een bron van CO². Energie besparen kan op vele manieren: isolatie van dak, gevels en vloeren, beter gebruik van installaties en de aanschaf van energiezuinige producten.

www.arnhem.nl/energie

Praktische energietips

Gas

Door de thermostaat overdag een graad lager te zetten, bespaart u gemiddeld 7% op het verbruik van de verwarming. Krijgt u het koud? Trek dan eerst een trui aan, voordat u de thermostaat hoger zet. Dat bespaart u al gauw € 100,- per jaar

Water

Per keer staan we gemiddeld 8 minuten onder de douche. Eén minuut korter douchen bespaart warm water en energie. Het kost niks, maar levert wel zo'n € 50,- per jaar op.

Licht

Gebruik een stekkerdoos met schakelaar. Met één knop is alles uit en laat u niet per ongeluk een lamp branden. Een stekkerdoos met schakelaar kost nog geen tientje en u bespaart ongeveer € 50,- per jaar.

Isolatie

Isoleer uw dak, gevel of vloer. Per 10 m² levert dat jaarlijks gemiddeld € 54,- op. Voor het isoleren van een koopwoning kunt u bij de gemeente subsidie aanvragen.

www.arnhem.nl

www.degroenevros.nl

Handige websites

Energiebewustwording:

www.arnhem.nl

www.arnhem.nl/warmtebeelden

www.zonatlas.nl/arnhem

www.degroenevros.nl

www.energiemanageronline.nl

Energievergelijking:

www.energieprijzen.nl

www.gaslicht.com

Energietips en -test:

www.anbo.nl/voordeel-korting/energie

www.bespaartest.nl

Repair Café helpt bij reparatie van uw spullen

In Nederland gooien we veel spullen weg die na een eenvoudige reparatie weer prima bruikbaar zijn. Zonder Voor stichting Kom op voor een duurzame wijk en wijkcentrum De Hommel was dit aanleiding tot het organiseren van een Repair Café. Dé plek waar u uw kapotte spullen kunt (laten) repareren. Van fietsen tot kleding en van serviesgoed tot speelgoed. Gereedschap, materialen (tegen kostprijs) en deskundige hulp zijn aanwezig bij het Repair Café, zodat uw spullen weer bruikbaar worden. Door uw spullen te repareren, draagt u bij aan het beperken van de hoeveelheid grondstoffen, energie en de CO²-uitstoot die nodig is om nieuwe producten te maken. Bovendien laat het Repair Café zien dat repareren erg leuk en makkelijk is. Kom het eens proberen! Ook reparateurs zijn erg welkom!

www.duurzamewijk.nl en www.repaircafe.nl

Waar: wijkcentrum De Hommel, De Wiltstraat 6

Wanneer: 15 december 2012

Zonne-energie op uw dak?

Check www.zonatlas.nl/arnhem

Wilt u weten of het dak van uw woning geschikt is voor zonne-energie? Dat kan met de zonatlas. Dit unieke, interactieve instrument laat zien of uw dak geschikt is voor zonne-energie. Elk dak op de kaart van de zonatlas is groen, oranje of rood en laat inwoners zo in één oogopslag zien hoe rendabel elk zonnepaneel op uw dak kan zijn. De applicatie rekent met zeer grote nauwkeurigheid uit wat de terugverdientijd van de investering is. Ook stimuleert de zonatlas buurtinitiatieven op het gebied van duurzame energie. In Duitsland hebben al 18 gemeenten dit instrument met veel succes in gebruik. Arnhem is de eerste Nederlandse gemeente die gebruikmaakt van de zonatlas. www.zonatlas.nl/arnhem.

Rijn en IJssel Energie Coöperatie

Energie van eigen bodem

Er zijn veel drijfveren waarom mensen onafhankelijker willen zijn van hun energiegebruik. Minder afhankelijk van de grillen van de markt en van stijgende energieprijzen. Geen grote ergernissen meer over de enorme salarissen of aandeelhoudersafdrachten. Minder zorgen over energievoorziening voor onze kleinkinderen en minder zorgen over vervuiling. De in de zomer van 2012 opgerichte Rijn en IJssel Energie Coöperatie biedt hierbij een helpende hand.

Energie van eigen bodem

Rijn en IJssel Energie Coöperatie is er om de overgang naar een duurzame energiehuishouding te versnellen. Energie van eigen bodem in Arnhem en omstreken, daar zet de coöperatie zich voor in. Dat doet de organisatie door als nutsbedrijf op te treden en tegelijkertijd projecten op het gebied van duurzame energie te stimuleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan zonne-energie, windenergie en duurzame warmte. Bijzonder is dat deze projecten een stimulans vormen voor de lokale economie en de lokale werkgelegenheid.

Energieservicepunt

Het Arnhemse energieservicepunt is de meest zichtbare pijler

van de Rijn en IJssel Energie Coöperatie. Dit is een dienstverlenende organisatie waar alle inwoners terecht kunnen voor producten en diensten op het gebied van duurzaamheid en energie, waarbij passende financieringsoplossingen niet worden vergeten. Ook wordt er gewerkt aan een fysiek dienstenloket. Vanaf oktober kunt u zich via onderstaande site aanmelden. De coöperatie presenteert zich ook op het Future City Festival. De verwachting is dat iedereen dit jaar al kan kiezen voor lokaal geproduceerde elektriciteit en gas van Rijn en IJssel Energie Coöperatie.

www.rijnenijsselenergie.nl

Klimaathuis Future City Festival

Kom kijken naar het klimaathuis.

Hier ervaar je het stadsklimaat in 2050: hete zomers dagen afgewisseld met hevige stortbuien. Ook kom je alles te weten hoe je je eigen huis en omgeving leefbaar kunt houden.

Colofon

Uitgave in opdracht van de gemeente Arnhem, verzorgd door:

ETT Media, Postbus 70112, 9704 AC Groningen. Telefoon: 050 - 313 76 00

E-mail: info@ettgroep.nl, Internet: www.ettmedia.nl

Teksten: & Teksten, gemeente Arnhem

Foto's: gemeente Arnhem, Alain Baars, Gelderlander, Gert Janssen, Masha Bakker Matijevic, Jannemieke ter Meer, Jan Schreur, Maarten van der Wolf, Jannemieke Termeer

Spread: Aswespread, Dim

Concept en realisatie: ETT Media en Geografisch BV

Drukker: Hoekstra Boom Offset Rotatie BV, Emmeloord

Oplage: 72.780 exemplaren

Deze krant is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Zowel ETT Media als de gemeente Arnhem zijn niet aansprakelijk voor fouten en/of omissies in deze krant.

Gemeente Arnhem, www.arnhem.nl, T 0900-1809

Collectieve inkoop zonnepanelen

Op dit moment zijn er drie regionale collectieve inkoopacties voor zonnepanelen:

- www.zonnestroommadeinarnhem.nl
- www.inenergie.nl
- www.zonnepaneelvoordeel.nl

e-Garage

Duurzame automonteurs

De rijdende wereld verandert. Daarom hebben we automonteurs nodig die verstand hebben van de allernieuwste ontwikkelingen. Huidige opleidingen bieden te weinig informatie over nieuwe technologie. Harco Dijkstra, programmamanager bij Kenniscentrum Bèta Techniek, wil daar met de opleiding e-Garage (voorheen: Garage van de Toekomst) bij Rijn IJssel verandering in brengen.

Bewustmaken

"Er rijden zo'n 1500 elektrische auto's rond in Nederland, maar dat aantal neemt steeds verder toe. Toekomstige automonteurs weten hier nog veel te weinig van af. Dat moet veranderen. Niet alleen maar aandacht voor de ronkende automotor, maar ook voor elektrische auto's." Toch hebben de 1500 elektrische auto's op

het gebied van duurzaamheid nog weinig rendement. "Daarom maken we studenten van de e-Garage bij Rijn IJssel in Arnhem

ook bewust van de invloed van rijgedrag op milieuvervuiling én natuurlijk hoe ze dit kunnen verbeteren. Door simpelweg de banden op de juiste spanning te zetten heb je al invloed op het energieverbruik van de auto. Dit heeft netto veel meer positieve effecten voor het milieu."

Uitdagende opgave

De eerste stappen van de e-Garage zijn inmiddels zichtbaar. "Vanaf augustus 2013 zijn alle proefopstellingen klaar, zodat studenten op een veilige manier kennismaken met elektrische auto's. Een voorbeeld is onze Toyota Prius, waarmee studenten allerlei metingen kunnen doen. In januari is ook het digitale lesmateriaal beschikbaar. Dan koppelen we de theorie aan de praktijk situatie." Uiteindelijk moet dit leiden tot automonteurs die verstand hebben van schonere en duurzamere mobiliteit. "Een uitdagende opgave", aldus Harco.

www.kenniscentrumbetatechniek.nl en www.rijnijssel.nl

Eetbaar Arnhem

Stichting EVS - EcoVrede werkt aan een duurzame verbinding tussen mens, gezondheid en natuur. Met het project 'Eetbaar Arnhem' stimuleert de stichting de vergroening van de Arnhemse leefomgeving.

Het doel is om een verantwoorde, gezonde samenleving te creëren voor ons en toekomstige generaties. De jeugd wordt daarom volop betrokken bij het project.

www.degroeneburger.nl

Moestuintje

Zo zijn de scholieren van Arentheem College, Leerpark Presikhaaf iedere vrijdagmiddag druk aan het werk in en om de kas. Ze zaaien er kiempjes van eetbare plantjes, hebben fruitbomen geplant en tuinbakken getimmerd. Op het dak van de school staan deze tuinbakken, met daarin een moestuintje. De scholieren hebben ook meegedaan aan excursies naar de tuinderij Kweekland en de Veluwezoom, die verzorgd worden door jongeren van de stichting EcoVrede.

www.arentheemcollege.nl

Resto VanHarte

Het voedsel uit de moestuintjes wordt gebruikt in maaltijden voor Resto VanHarte. Bij dit buurtrestaurant aan de IJssellaan 89, 6826 DM Arnhem, is iedereen welkom op maandag en woensdag om 17.00 uur voor een lekker, vers driegangendiner voor € 6,- of € 3 voor minima. Wel van tevoren even reserveren via 0800 - 0151 op maandag t/m vrijdag tussen 9.00 en 12.30 uur.

www.restovanharte.nl/arnhem

Lokale voedselproductie

Niet alleen schoolterreinen zijn geschikt voor lokale voedselproductie, uw eigen tuin ook! Naast de bakken in de tuinen van de bewoners van de Presikhaaf. De bewoners hangen zelfs bakken met eetbare kruidenplantjes in het trappenhuis.

Wilt u ook een moestuintje in uw tuin of op uw balkon?

www.eetbaararnhem.nl

www.zadenkopenonline.nl

www.123zaden.nl

www.bolster.nl

www.plantaardig.com

www.moestuinforum.nl

www.moestuinwebshop.nl

www.onzevierkantemetertuin.nl

Duurzaam pand voor VSO De Radar/ Arnhemse Buitenschool

Het 40-jarige schoolpand aan de Bethaniënstraat 250 was jarenlang niet geïsoleerd, had enkel glas en zou gesloopt worden. Toch wordt het pand vanaf het schooljaar 2012-2013 weer in gebruik genomen. VSO De Radar/Arnhemse Buitenschool trekt in het opgeknapte, duurzame pand.

Bij de renovatie van het pand zijn duurzame oplossingen toegepast. De gevels, het dak en de vloer zijn volledig geïsoleerd. Ook zijn de kozijnen vervangen en voorzien van dubbel glas. Hierdoor is de energierekening een stuk lager en is het klimaat in de school veel aangenamer voor de docenten en scholieren.

www.deradar-abs.nl

Kluswoningen Sint Martens Hof

In de wijk Sint Marten knappen enthousiaste klussers, in samenwerking met de gemeente en woningcorporatie Portaal, gezamenlijk twintig verwaarloosde woningen duurzaam op. Nynke Greidanus is één van de klussers, nieuwe eigenaren. Wat trekt haar zo aan in een kluswoning en wat maakt haar aanstaande huis duurzaam?

Passief Bouwen

Maximaal comfort, minimaal energieverbruik

In de wijk Leyhorst staat een bijzonder huis, een prachtig project van de Arnhemse architect Huub Pollmann. Hij vertelt over zijn zoektocht naar duurzame bouwoplossingen en deze unieke woning.

Passief bouwen

Huub werkt volgens het principe van Passief Bouwen. Dat betekent dat hij goed nadenkt over duurzame bouw mogelijkheden. Het doel? Maximaal comfort, minimaal energieverbruik. Huub maakt daarbij gebruik van materialen die volledig herbruikbaar en recyclebaar zijn. "Dat is zo belangrijk voor de toekomst van het milieu. Onze achterkleinkinderen moeten later niet met verbazing naar onze woningen kijken en denken: 'Hadden ze dat niet iets milieuvriendelijker kunnen doen?'"

Unieke voorzieningen

Het huis in Leyhorst wordt bewoond door een gezin met twee dochters, waarvan een met een beperking. Zij hadden specifieke wensen voor hun nieuwe woning, het moest bijvoorbeeld volledig rolstoelvriendelijk zijn. "Ik heb gezocht naar duurzame oplossingen die optimaal aansluiten bij hun levenssituatie. Het

huis bestaat uit milieuvriendelijke materialen, heeft hoogwaardige isolatie en ook het gebruik van zonne-energie is mogelijk. Het resultaat is een duurzaam huis met unieke voorzieningen." Inmiddels woont de familie er al een jaar met veel plezier.

Inspireren

Dit succesvolle project is slechts het begin, want de volgende projecten worden volgend jaar gebouwd. Samen met andere specialisten heeft Huub het platform Duurzaam Bouwen Arnhem opgericht. Ze vinden het een uitdaging om bij elk project op zoek te gaan naar duurzame oplossingen met maximaal woongenot. Het huis in Leyhorst mag als een goed voorbeeld worden gezien. "Mooi dat ik op deze manier anderen kan inspireren."

www.pollmannarchitectuur.nl

"In eerste instantie kan ik dankzij deze goedgeprijsde woningen in Sint Marten blijven wonen. Een mooie bijkomstigheid is dat buurtbewoners tijdens het gezamenlijke bouwproces goed met elkaar bekend raken. We bouwen samen een duurzame relatie op."

Kennis benutten

Nynke werkt bij een adviesbureau op gebied van duurzaamheid. "Ik kan mijn kennis goed benutten in de kluswoning. Zo heb ik extra dikke isolatie in de muren. Ik wil nog zonnepanelen, vloerverwarming en extra dik glas." Volgens Nynke is het hele project duurzaam: "Het gaat niet alleen om duurzame materialen en duurzame relaties. Wat het vooral duurzaam maakt, is dat de woningen bewaard blijven en toekomstbestendig worden."

Nieuwsgierig hoeveel warmte uw woning uitstraalt?

Bekijk via www.arnhem.nl/warmtebeelden eens hoeveel warmte uw woning uitstraalt. Slecht geïsoleerde gevels laten veel warmte door en dat leidt tot energieverlies, verlies van wooncomfort en is slecht voor het milieu én uw portemonnee.

Er warmpjes bij zitten en kosten besparen

Onder het motto "energielasten omlaag en wooncomfort omhoog" moedigt de gemeente het nemen van energiebesparende maatregelen aan. Bent u na het zien van de beelden van plan uw dak, vloer of gevel te isoleren? Doe dat dan nu en vraag subsidie aan waarmee u eenderde van de kosten kunt terugkrijgen. Zo bespaart u maximaal 500 euro. De aanvraagformulieren zijn te downloaden op www.arnhem.nl, onder Digitaal Loket bij Subsidieregeling Isolatiemaatregelen.

Informatie, hulp en advies

Wilt u meer informatie over de warmtebeelden, hulp bij het invullen van het aanvraagformulier of advies over isolatiemogelijkheden, dan kunt u terecht bij De Groene

Vos aan de Hommelseweg 41, het centrum voor duurzame ontwikkeling, tel. (026) 737 0041 of mail naar medewerker@duurzamewijk.nl.

Een aantal bedrijven uit de regio heeft zich verenigd in het Arnheems Duurzaam Bouwcollectief (ADB). Het ADB heeft voor u aantrekkelijke pakketten samengesteld op het gebied van woningsisolatie en energiebesparende maatregelen. De deelnemende bedrijven zijn te vinden op de website van gemeente Arnhem of de Groene Vos.

www.degroenevos.nl
www.woningisolatie.nl
www.duurzamewijk.nl
www.arnhem.nl/warmtebeelden
www.adb-arnhem.nl

Gouden Kluskabouter

Het bijzondere project leverde de klussers een nominatie van de Gouden Kluskabouter op. Eén van de pijlers voor die nominatie was duurzaamheid. "Maar ik denk dat we uiteindelijk hebben gewonnen omdat dit project sociale cohesie bevordert, het is vernieuwend en een succesvol burgerinitiatief." Nynke vindt het een langlopend en af en toe moeizaam proces. "Maar absoluut de moeite waard!"

www.klusfactor.nl
www.klushuizen.nl
www.duurzaamheidshuis.nl

Arnhem gaat voor duurzaam Wifi-tuin op zonne-energie

Vanaf juli heeft Arnhem een wifi-tuin aan de Amsterdamseweg, tegenover uitgang Sonsbeekzijde van Arnhem Centraal. De wifi-tuin is een werkplek waar bezoekers in de openbare ruimte kunnen werken, relaxen en gebruikmaken van de gratis internetverbinding. De tuin biedt ruimte voor mobiele horeca, zodat bezoekers kunnen genieten van een lekker kopje koffie of thee.

De wifi-tuin is een mooi voorbeeld van het streven van de gemeente Arnhem om groen en creatief te werk te gaan. Het braakliggende terrein krijgt een nieuwe functie, waarbij ook aandacht is voor duurzaamheid. Een zonnepaneel levert namelijk de energie die nodig is voor de internetverbinding.
www.arnhem.nl/wifituin

“Het is belangrijk om een stedelijke omgeving te verduurzamen, de eenvoudigste methode is om woningen en gebouwen te voorzien van een groen dak”, vertelt Geert Elemans. Geert is ondernemer in duurzaamheid en convenantpartner van Energie made in Arnhem.

Groene daken

Geert: “Groene daken maken woningen koeler in de zomer warmer in de winter. Het is een goede manier van energie besparen. Combineer een groen dak met zonnepanelen en u haalt het maximale uit uw huis. Het rendement van zonnepanelen neemt namelijk toe wanneer ze in een koele en groene omgeving staan.”

Stadhuis als voorbeeld

Arnhem heeft veel ambities en bewezen capaciteiten op het gebied van duurzaamheid. In 2008 werd Arnhem uitgeroepen tot Groenste stad van Nederland en in 2009 zelfs tot Groenste stad van Europa. “Dat het stadhuis van Arnhem nu een groen dak heeft, is een goede zaak. Iedereen is welkom om te komen kijken. Ook het Bewonersplatform Binnenstad Arnhem

is laaiend enthousiast en ziet volop mogelijkheden voor nog meer ‘vergroening’ in de stad.” Vergroening van de stad is economisch en ecologisch belangrijk en geeft Arnhem unieke Green Deal kansen.

Zorgboerderij

Zorgboerderij Hoeve Klein Mariëndaal heeft sinds kort een nieuwe kapschuur. “De duurzaamste kapschuur van Nederland. We hebben er een hellend groen dak op aangelegd en er komen zonnepanelen op.” De zorgboerderij biedt werkplekken voor mensen met een beperking. “Het is mooi om te zien dat groen, zorg en gezondheid bij elkaar komen.”

www.groenesteden.nl
www.arnhem.nl/energie

Stukje Veluwe in hartje centrum

Middenin het centrum van Arnhem ligt sinds kort een mooi stukje Veluwe, het Bartokpark. Met 72 vrachtwagens zand, 1100 heideplantjes en 14 berken en grove dennen is een braakliggend stuk bouwgrond omgetoverd in een glooiend heidelandschap! Het terrein, aan het begin van de Kortestraat en tegenover het in aanbouw zijnde Kenniscluster, was een doorn in het oog. Maar nu is het tijdelijke stadsparkje een trekpleister voor bewoners en bezoekers van de binnenstad.

Weerdsjesstraat:

Een Groene Brug rijker

Met de inzending voor de Groene Brug over de Weerdsjesstraat heeft Portaal

de publieksprijs gewonnen van de actie ‘Lippenstift voor de stad’, een initiatief om lelijke, onopvallende en verwaarloosde plekken in de stad tijdelijk aangenamer te maken. Voor de zomer is er druk gewerkt aan de realisatie van het idee door Portaal, de gemeente Arnhem en hoveniersbedrijf Van Ginkel. Woensdag 6 juni werden de plantenbakken geplaatst. Tegelijkertijd is er, naast groot onderhoud aan de brug en aansluitende tunnel, door het Kunstbedrijf Arnhem een prachtige muurschildering geplaatst in de tunnel.
www.lippenstiftvoordestad.nl

Hitte in huis

In de stad loopt de temperatuur op hete dagen veel sneller op dan in het buitengebied. Daardoor is het in Arnhem in de zomer soms onaangenaam warm, wat klachten als slaapproblemen en vermoeidheid kan veroorzaken. Vijf Arnhemse huishoudens doen daarom mee aan een onderzoek naar de gevolgen van hitte op de omstandigheden binnenshuis. Met de resultaten kunnen betere beslissingen genomen worden om de stad meer hittebestendig te maken.

Onderzoek

Bij de vijf deelnemende huishoudens in de Ing. J.P. van Muijlwijkstraat zijn binnenmeters

geplaatst, waarmee temperatuur, luchtvochtigheid en CO₂-gehalte worden gemeten. Ook vullen de bewoners vragenlijsten in over hoe zij de warmte ervaren en hun gedrag hierop aanpassen. Het onderzoek loopt deze hele zomer en wordt mogelijk volgend jaar herhaald.

Klimaatbestendige stad

Het onderzoek is onderdeel van het project ‘Klimaatbe-

stendige Stad’ van de gemeente Arnhem. Het project is verbonden aan het Europese project ‘Future-Cities’ en het nationale project ‘ClimateProofCities’.

Wageningen UR en de Technische Universiteit Eindhoven voeren het onderzoek uit. Daarnaast is er een nauwe samenwerking met de GGD, die in april dit jaar is gestart met een onderzoek naar het effect van hitte op de gezondheid van ouderen.

www.arnhem.nl (zoekterm ‘klimaatbestendige stad’)
www.future-cities.eu
www.klimaatonderzoeknederland.nl

Help de bij overleven

Iedereen kent de bij. Ook u kunt vast vertellen over de bijen, de bloemen en de honing. Maar weet u ook dat de bijensterfte in Nederland verontrustend hoog is? De afgelopen jaren is hier maar liefst 30% van het honingbijenbestand verloren gegaan, een van de hoogste percentages in Europa. Daar moet iets aan gebeuren, want bijen zijn heel belangrijk voor ons ecosysteem. Daarom staat 2012 in het teken van de bij. De gemeente Arnhem doet daar graag aan mee!

Bijenhotel

To bee or not to bee. Het was één van de kreten die op 22 april tijdens de Dag van de Aarde regelmatig werd geroepen. Op die dag heeft Milieudefensie Arnhem samen met betrokken inwoners gewerkt aan bijenhôtels in park Sonsbeek. De bijenhôtels zijn gemaakt van losse houten blokken met gaten. Neemt u eens een kijkje bij de bijenhôtels. Bezoekerscentrum Sonsbeek heeft een prachtige wandelroute van bijenhôtel naar bijenhôtel uitgezet.

www.bezoekerscentrumsoneek.nl

Handtekeningenactie

Ook is Milieudefensie Arnhem vanaf februari dit jaar bezig met een handtekeningenactie, waarbij zij Intratuin Arnhem vraagt om de verkoop van gevaarlijke producten voor bijen te staken. Zet ook uw handtekening of help met het inzamelen van handtekeningen. Help mee om de bij te laten (over)leven. Handtekeningenlijsten vindt u op

www.milieudefensie.nl/lokaal/arnhem/activiteiten/jaar-van-de-bij

Zorgboerderij Hoeve Klein Mariëndaal Aanwinst voor Arnhem

Aan de rand van Arnhem ligt landgoed Mariëndaal. Een prachtig terrein waar zorgboerderij Hoeve Klein Mariëndaal is gevestigd. De zorgboerderij biedt haar deelnemers, mensen met een beperking, een veilige werkomgeving en maakt hen actieve leden van de samenleving. Landbouwproductie, zorg, educatie en recreatie komen samen. Volgens coördinator Jan Hassink is de zorgboerderij ook een aanwinst voor omwonenden: "We laten deelnemers én bezoekers ervaren wat een boerderij aan de rand van een stad te bieden heeft."

Milieuvriendelijk

Het begon in Oosterbeek, waar de zorgboerderij bestond uit een klein stukje land en een blokhut. "Sinds twee jaar verblijven we in een historische boerderij, een rijksmonument, op het prachtige terrein van landgoed Mariëndaal." De oude deel is omgebouwd tot theeschenkerij. De nieuwbouw is milieuvriendelijk, met een sedum dak, een op hout gestookte cv-installatie en binnenkort ook met zonnepanelen. "Buiten is alles biologisch; we gebruiken geen bestrijdingsmiddelen of kunstmest. Veel omwonenden kopen bij ons hun biologische groenten en plukken lekkere bessen en aardbeien uit onze pluk- en belevingstuin."

Deelnemers gezocht

De zorgboerderij is door de inzet van zes betaalde krachten, een aantal oproepkrachten, ongeveer dertig vrijwilligers en ruim twintig deelnemers een groot succes. "Iedere dag zijn er acht deelnemers aanwezig. Zij doen werkzaamheden in de tuinderij, de theeschenkerij of helpen met de verzorging van de dieren." Dat kan binnenkort ook in de kinderboerderij,

met kippen, konijnen, geiten, schapen, koeien en ezels. "We hebben overigens in alle werkgebieden nog plek voor nieuwe deelnemers. Ook in de boerderijgroep voor kinderen met een beperking is op de woensdagmiddag nog plek."

Iedereen is van harte welkom

"Onze toekomstdromen? Veel verschillende mensen in aanraking brengen met de activiteiten op de boerderij. Bedrijven en groepen kunnen bijvoorbeeld bij ons vergaderen. Hiervoor hebben we diverse arrangementen. Ook in de theeschenkerij hopen we veel mensen te verwelkomen. Deze is elk weekend geopend en van april tot oktober ook op woensdag t/m vrijdag."

Bezoekje brengen?

Hoeve Klein Mariëndaal - zorgboerderij en theeschenkerij
Diependalseweg 4, Arnhem

www.hoevekleinmariendaal.nl

As We Speak blikt terug op hoogtepunten

Vorig jaar startte een groep jonge Arnhemmers het online magazine As We Speak met als doel om vooruitstrevende Arnhemse initiatieven in kaart te brengen. Dat Arnhem als een creatieve, groene stad wordt gezien, is een veel gehoord geluid. Maar waar blijkt dat uit? Na één jaar inventariseren, fotograferen, filmen en vooral bloggen maakt As We Speak de balans op.

Uitgaan

Arnhem zit in de lift. Het uitgaansleven is afgelopen jaar meer gevarieerd en onderscheidend geworden. Jonge collectieven als New Dutch School, 8Bahn, Nachtkerk, Dagschotel, Belhamels en Studio Sonsbeek springen als paddenstoelen uit de grond en doen het gevestigde uitgaansleven op hun grondvesten schudden. De komst van vernieuwende horeca als Espresso bar TAPE, Sugar Hill en Dynamic Food leert ons dat cafés meer te bieden hebben dan alleen een kop koffie of een biertje; ze hebben een actieve (culturele) programmering en een passie voor verantwoord én lekker eten.

Tijdelijke initiatieven

Diverse tijdelijke initiatieven brengen vele leegstaande panden weer tot leven. De projecten variëren van tijdelijke stadspaar-

ken, zoals het Bartokpark, Roof Garden Arnhem en de wifi-tuin, tot nieuwe flexwerkplekken als Codum, Sequence Zero en Departement Arnhem Design.

Tech

In Arnhem gingen we op zoek naar wat wij de weg naar de toekomst vinden: duurzame en open technologie. Onze eerste bevinding was de opening van een nieuwe incubator in de stad. De Greenhouse is gevestigd op Industripark Kleefse Waard en biedt starters de kans zich te ontplooiën en uit te groeien tot de grote Cleantech-bedrijven van de toekomst. Dat zelf duurzame energie opwekken heel praktisch kan zijn, bewees de MIR van Alphons ter Avest. Als uitklapbaar

ruimtestation kan het containergebouw dienen als event- of atelier ruimte. Ook open technologie nam een vlucht; ontwerpers als Frank Kolkman en Richard Vijgen bouwden hun eigen lasersnijder en 3d-printer en ontwikkelden deze verder met mensen over de hele wereld. Momenteel printen en snijden ze onderdelen voor hun eigen ontwerpen.

Design

Arnhem is een stad van veel designers. Zo nu en dan pikten we een hoogtepunt op. Meest opvallend waren het dakpanvogelhuisje van Klaas Kuiken en de gebogen racefietsen van Van Hulsteijn.

As We Speak in de stad

Omdat we wilden dat As We Speak ook fysiek zichtbaar werd,

ontwierpen we in 2011 een mobiele bar, gemaakt van afvalmateriaal en kan als fietsaanhanger door de stad rijden om lokale evenementen te ondersteunen. Dit succes smaakte naar meer en binnen een jaar bouwden we een compleet mobiel terras, met rijdende terrastafels, een DJ-fiets, een Bike-BQ en een Koffierts.

Roof Garden Arnhem

Het mobiele terras resulteerde in een nieuw initiatief: Roof Garden Arnhem. Het was een dikke maand ongekend gezellig op een plaats waar je normaal niet eens je auto wilt parkeren. Het dak van parkeergarage Langstraat werd een openbare (moes)tuin op niveau, met een brede programmering vol ontspanning, feestjes, filmavonden, yogalessen en diners met prachtig uitzicht over de stad. Door de vele Arnhemse bezoekers, vrijwilligers en sponsors was het een geweldig succes.

Zin in de toekomst

We kijken met zin in de toekomst terug op afgelopen jaar. We zien dat steeds meer initiatieven van de grond komen en kunnen daar inmiddels (met gepaste trots) een rol in spelen. In de toekomst hopen we door middel van ons platform meer enthousiastelingen en initiatieven aan elkaar te koppelen en te versterken. Ook de gemeente Arnhem draagt haar steentje bij, door blijvend ongebruikte vastgoed en vergunningen beschikbaar te stellen. Zelf komen we spoedig terug met een nieuwe Roof Garden Arnhem, dat zich binnenkort - per fiets - naar een ander Arnhem dak zal verplaatsen.

www.aswespeak.nl

www.roofgardenarnhem.nl

